

УДК 349.2

Люблін В.Д., кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри правознавства[©]

Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького

**ПРАВОВІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРАЦЮ У
ВИПУСКНИКІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ У
ВІДПОВІДНОСТІ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗАЙНЯТІСТЬ
НАСЕЛЕННЯ» ВІД 05.07.2012 р. № 5067-VI**

У статті розглянуті та обґрунтовано необхідність вдосконалення управління процесом працевлаштування випускників вищих навчальних закладів з врахуванням запропонованих нововведень Законом України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012р. № 5067-VI. Визначено коло найактуальніших проблем та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: випускник вищого навчального закладу, працевлаштування.

Вступ. Випускники вищих навчальних закладів являється найбільш проблемною частиною працездатного населення на ринку праці, що зумовлено рядом причин, зокрема: невідповідність рівня та якості освіти вимогам роботодавців, низька заробітна плата, відсутність досвіду роботи, відсутність необхідних практичних базових навичок та ін. Дані проблеми працевлаштування випускників вищих навчальних закладів призводять до тіншової зайнятості, вчинення злочинів з метою збагачення, міжнародну міграцію та ін.

Постановка проблеми. Закон «Про зайнятість населення» від 05.07.2012р. № 5067-VI, ухвалений Верховною Радою України у серпні 2012 р., розроблений з метою сприяння ефективній зайнятості населення. Основна мета закону – створення ефективного механізму сприяння повній, продуктивній і вільно обраній зайнятості населення у процесі реалізації соціально-економічної політики держави, забезпечення конституційних прав і гарантій громадян на працю та соціальний захист від безробіття.

Новий закон який набуває чинності з 1 січня 2013 року, містить певні нововведення, але на мою думку, поряд з тим існують і певні недоліки, що утруднить майбутню його реалізацію.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми зайнятості випускників вищих навчальних закладів частково досліджують у своїх працях Н.Б. Болотіна, В.Я. Буряк, В.С. Венедіктов, В.В. Лазор, О.Є. Сосін та ін.

Виклад основного матеріалу. Освіта та професійна підготовка випускників вищих навчальних закладів при заміщенні вакантних посад є

визначальними чинниками у конкурсному відборі при працевлаштуванні. Нажаль, як показує практика, навіть ті студенти, що отримали вищу освіту за рахунок коштів державного бюджету мають значні проблеми при працевлаштуванні після закінчення вузу, оскільки, передумовою отримання диплому є надання до вищих навчальних закладів довідки про працевлаштування. У листі Міністерства освіти і науки України (на даний час - Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України) №1/9-275 від 20.04.10 року «Керівникам вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації державної форми власності» зазначено, що протягом останніх років надходять численні звернення випускників вищих навчальних закладів, їх батьків та органів студентського самоврядування щодо примусового зобов'язання випускників, які навчалися за кошти державного бюджету, надавати до вищих навчальних закладів довідки про працевлаштування. Основним методом тиску на випускників з боку адміністрацій вищих навчальних закладів є затримка видачі їм дипломів. У результаті, випускники надають недостовірні дані про власне працевлаштування, а вищі навчальні заклади цю інформацію надають міністерствам та експертним комісіям Державної акредитаційної комісії Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (ДАК) під час ліцензування та акредитації освітньої діяльності.

Міністерство запропонувало з метою поліпшення роботи з працевлаштування випускників вищих навчальних закладів та враховуючи існуючу практику ефективної роботи багатьох вищих навчальних закладів України, а саме керівникам вищих навчальних закладів створити відповідні структурні підрозділи: відділи з працевлаштування, відділи і центри кар'єрного росту, центри моніторингу працевлаштування тощо.

Закон «Про зайнятість населення» від 05.07.2012р. № 5067-VI, який вступає в дію з 1 січня 2013р. вводить певні правові механізми в тому числі і щодо випускників ВНЗ, зокрема:

- роботодавець, який буде працевлаштовувати на новостворені робочі місця молодь на перше робоче місце, осіб віком від 50 років та інших з числа неконкурентоспроможних громадян на ринку праці строком не менше ніж на два роки компенсуватимуться витрати пов'язані із сплатою єдиного соціального внеску без обмеження у розмірі заробітної плати протягом першого року;
- роботодавець, який виконуватиме роботи (реалізує інфраструктурні проекти) за кошти державного та місцевих бюджетів залучатиме до таких робіт безробітних, а ефективність реалізації інфраструктурних проектів визначатиметься через показник щодо створення нових робочих місць;
- роботодавець, який протягом року забезпечував створення робочих місць та забезпечував виплату заробітної плати у розмірі не нижче 3 мінімальних заробітних плат в наступному році має право на зменшення розміру єдиного соціального внеску;
- стимулювання місцевої влади до покращення інвестиційного клімату в регіоні, створення нових робочих місць шляхом внесення зміни до Бюджетного кодексу України в частині збільшення нормативу відрахувань від податку на

доходи фізичних осіб, що зараховується до доходів бюджетів сел, селищ, міст районного значення з 25% до 100 %;

- для стимулювання самозайнятості населення, їх підприємницької ініціативи Державна служба зайнятості безоплатно забезпечуватиме організацію консультацій з питань організації та провадження підприємницької діяльності;

- суб'єкт малого підприємництва, який створює нові робочі місця та працевлаштовує на них безробітних строком не менше ніж на два роки, протягом першого року отримує щомісячну компенсацію у розмірі мінімального страхового внеску;

- для студентів денної форми навчання Вищих навчальних закладів та професійно-технічних училищ буде запроваджено стажування з відкриттям трудової книжки;

- молодому працівнику, який погодився працювати у сільській місцевості і уклав трудовий договір на строк не менш як три роки з підприємствами, установами та організаціями, що розташовані у таких населених пунктах, надається житло на строк його роботи та одноразова адресна допомога у десятикратному розмірі мінімальної заробітної плати за рахунок коштів Державного бюджету України у порядку та за переліком професій (спеціальностей), затверджених Кабінетом Міністрів України. У разі якщо молодий працівник пропрацює в такому населеному пункті не менше десяти років, житло передається йому у власність;

- особи, віком від 45 років (страховий стаж більше 15 років) матимуть право на одноразове отримання «ваучера» на професійне навчання;

- професійне навчання безробітних буде здійснюватися на замовлення роботодавця під конкретне робоче місце або для самозайнятості особи;

- запровадження навчання безробітних інтегрованим робітничим професіям;

- запровадження механізму підтвердження професійної кваліфікації, здобутої шляхом неформального навчання.

Поряд з запропонованими нововведеннями слід зазначити про необхідність реального фінансування компенсаційних витрат, пільг з сплати єдиного соціального внеску, «стартових виплат», отримання «ваучера» на професійне навчання тощо. Оскільки практика фінансування соціальних та компенсаційних виплат з Державного бюджету України котрий завжди затверджується з дефіцитом є проблемною.

Висновки

Для поліпшення роботи та показників з працевлаштування випускників вищих навчальних закладів *пропоную*:

1. Створити відповідні структурні підрозділи у вищих навчальних закладах: відділи з працевлаштування, відділи і центри кар'єрного росту, центри моніторингу працевлаштування та ін.;

2. Укладати угоди з потенційними роботодавцями про працевлаштування випускників;

3. Проводити реальний моніторинг на постійній основі потреб ринку праці у відповідних фахівцях;

4. Залучати практикуючих фахівців до участі в навчальному процесі, як на стадії формування навчальних планів так і лекційному процесі.

З метою належної реалізації Закону України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012р. № 5067-VI необхідно у Бюджетний кодекс України необхідно внести зміни шляхом визначення даної статті видатків, як захищену.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996р.// Відомості Верховної Ради України – 1996. - № 30.

2. Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012р. № 5067-VI

3. Лист Міністерства освіти і науки України, молоді та спорту України №1/9-275 від 20.04.10 року «Керівникам вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації державної форми власності».

Summary

Lublin V.D.

LEGAL QUESTIONS OF REALIZATION OF RIGHT TO WORK FOR GRADUATING STUDENTS OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF UKRAINE IN ACCORDANCE WITH LAW OF UKRAINE «ON EMPLOYMENT OF POPULATION» 05.07.2012 № 5067-VI

In the articles considered and grounded necessity of perfection of process control of employment of graduating students of higher educational establishments taking into account the offered innovations by Law of Ukraine «On employment of population» 05.07.2012r. № 5067-VI.

Key words: *graduating student of higher educational establishment, employment.*